

En moderniserad fiskelagstiftning (SOU 2025:89), dnr LI2025/01477

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar sig över slutbetänkandet En moderniserad fiskelagstiftning SOU 2025:89 (LI2025/01477)

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att de övergripande syftena med översynen av fiskelagstiftningen uppfylls, så som att ge en tydligare och mer överblickbar fiskelagstiftning. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget med nedanstående reservationer och synpunkter. Eftersom Länsstyrelsen i Jönköping inte berörs av kust och hav har inte de delar av utredningen som explicit berör dessa vattenområden detaljgranskats.

Synpunkter på betänkandets förslag

Förslag: Utredningen har haft i särskilt uppdrag att se över grunderna för att fördela den tillgängliga resursen. Av uppdraget framgår att avsaknaden av sådana möjligheter kan medföra att tillämpningen av flera principer för genomförande av ekosystemansatsen i fiskeförvaltningen försvåras. Utredningen har inte presenterat något förslag utan kommer fram till att frågan behöver utredas vidare.

Synpunkt: Länsstyrelsen delar beskrivningen i utredningsuppdraget om att avsaknaden av sådana möjligheter kan medföra att tillämpningen av flera principer för genomförande av ekosystemansatsen i fiskeförvaltningen försvåras. Länsstyrelsen anser därför att det är angeläget att denna del av uppdraget utreds snarast möjligt.

Kap 10. Förslag och bedömningar om rätt och möjligheter till fiske, grundläggande resursfördelning samt hur fiske i allmänhet får bedrivas

10.2.1

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att p.9 (sid.550) bör ha följande tillägg i nuvarande lydelse; I Vättern är det tillåtet att fiska allt utom kräftor med utter, trolling, drag samt agnnot. Fisket får endast bedrivas utanför öppen strand.

Idag tolkas befintlig skrivning som att trolling ingår i begreppet utter då trollingfiske är en modern version av det traditionella utterfisket som idag endast används i ringa omfattning i Vättern. Att skriva ut att trolling ingår skulle inte förändra någonting i sak men underlätta tolkningen av paragrafen.

Vidare anser länsstyrelsen att begreppet öppen strand bör definieras tydligare. Begreppet finns vad vi vet endast i Vättern och i underlaget till lagstiftningen finns beskrivningen: "Områden som inte har öppen strand är norra Vätterns skärgård samt trängre vikar och sund. Öppen strand saknas också i Harge- och Forsavikarna samt inom allt enskilt vatten i Motalaviken och i Gopöfjärden öster om Gopön och Sjöholmen." Exakt vilka områden som inte har öppen strand är med dessa formuleringar inte tydligt vare sig för de som fiskar eller för myndigheter som ska kontrollera regelverket. Länsstyrelsen i Jönköping skulle önska ett uppdrag att ta fram ett förslag på en tydligare definition. Uppdraget ryms inom ramen för det samordningsuppdrag som Länsstyrelsen redan har för fiskefrågorna i Vättern.

10.4.4 Havs- och vattenmyndighetens förslag som rör fördelning av resursen

Förslag: Förklaring till förslag att begränsa rätten för rörliga redskap:

Havs- och vattenmyndighetens ena förslag innebär att utgångspunkten ska vara att den som fiskar med rörliga redskap utan stöd av licens, enskild fiskerätt eller en nyttjanderätt som omfattar även annat fiske än det som är fritt för var och en, **endast ska få använda handredskap**. Förslaget innebär vidare att Havs- och vattenmyndigheten ska bemyndigas att meddela föreskrifter som tillåter fiske med även vissa mängdfångande redskap **om beståndssituationen tillåter det**, i syfte att möjliggöra en fördelning av fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskare

Synpunkt: Länsstyrelsen är tveksam till att förslaget genomförs. Ur ett regionalt perspektiv, där Vättern är det berörda vattnet, har fritidsfiske med handredskap idag betydligt större beståndspåverkan än fritidsfiske med mängdfångande redskap. Samma situation

förekommer på allmänt vatten i andra delar av landet. Att motivera förslaget med beståndsvård är därför tveksamt. Om syftet med förslaget är att fördela resursen till fritidsfiske med handredskap framför fritidsfiske med mängdfångande redskap anser dock länsstyrelsen att förslaget är mer relevant. Ur ett beredskapsperspektiv finns en potentiell nytta med att behålla möjligheten till ett visst fritidsfiske med mängdfångande redskap.

Kap 12. Förslag och bedömningar som särskilt rör fritidsfiske

12.3

Förslag: Den moderniserade fiskelagen ska innehålla en bestämmelse om att det framgår av artikel 55.5 i den ändrade kontrollförordningen att det är förbjudet att saluföra och sälja fångster från fritidsfiske i havet

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att förbudet även ska omfatta fångster från fritidsfiske med stöd av frifiskerättigheter i sötvattensområdena. Syftet med att staten upplåter fritt fiske till allmänheten är att främja folkhälsan genom att möjliggöra en meningsfull fritidssysselsättning i form av fiske samt att möjliggöra för de fiskande att ta hem nyttig fisk för konsumtion i hushållet. Idag säljs en hel del fisk och kräftor som fångas med stöd av frifiskerättigheterna. Denna fisk konkurrerar med yrkesfiskets fångster på ett sätt som försvårar deras verksamhet. Att ta bort möjligheterna att sälja fångster från fritidsfiske med stöd av frifiskerättigheter ligger i linje med frifiskerättigheternas syfte och skulle gynna det småskaliga yrkesfisket som bedrivs i sötvattensområdena.

12.4.4 4

Förslag: Den moderniserade fiskelagen ska innehålla en bestämmelse om att Havs- och vattenmyndigheten ska ansvara för register över fritidsfiskare och ta emot anmälningar om registrering av fritidsfiskare och rapportering av uppgifter om fångster från fritidsfiske.

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att förslaget är bra. Det bör kompletteras med att Havs- och vattenmyndigheten ska ges möjlighet att, vid behov, delegera ansvaret till annan myndighet.

12.4.5-12.4.6

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag avseende hur personuppgifter om fritidsfiskare ska få användas, samt avseende direktåtkomst till register över fritidsfiskare.

Kap 14. Bakgrund och nuvarande reglering avseende fiskevård och naturvård

14.2.3

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att vad som sägs i Fiskelagen 20 § om att föreskrifterna inte får vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras bör förtydligas. Försvårande av fiske är en grundförutsättning för att, genom fiskelagstiftningen, reglera fisket med hänsyn till naturvårdens intressen. I en ekosystembaserad förvaltning måste ekosystemets behov alltid väga tyngre än nyttjandeintresset. Länsstyrelsen förslår följande lydelse: Föreskrifterna får inte vara mer ingripande än nödvändigt.

Kap 16. Förslag och bedömningar om kontroll och övervakning

16.3.10

Förslag: Den moderniserade fiskelagen ska innehålla en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna fiskevakter att genomföra kontroll av fritidsfiske i sötvattensområden. Den moderniserade fiskeförordningen ska innehålla en bestämmelse om att fiskevakter får förordnas av länsstyrelsen.

Av den föreslagna nya bestämmelsen i lagen föreslås framgå att fiskevakter får genomföra kontroll över fritidsfiske och inte över yrkesmässigt fiske, och att sådan kontroll bara får avse sötvattensområden. I nuvarande 34 § första stycket fiskelagen finns inte en sådan avgränsning. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i övrigt i huvudsak bestämmelserna i 34 § första stycket fiskelagen respektive 5 kap. 2 § fiskeförordningen, men uttrycket fisketillsynsmän har ersatts av uttrycket fiskevakter.

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att ordvalet fiskevakter är olyckligt. Begreppet fisketillsynsperson infördes 2018 med motivet att det skulle vara könsneutralt. Man valde också att fortsätta använda sig av den gamla inarbetade termen fisketillsyn. Att nu byta till fiskevakt är förvirrande för allmänheten och bidrar inte till ett ökat genusperspektiv då fisketillsynsperson redan är könsneutralt. Bytet

kostar också onödiga administrativa resurser. Vidare har ordet vakt samma negativa effekt som det numera avskaffade emblemet, att attrahera personer intresserade av maktutövande. Detta var ett av argumenten för att avskaffa emblemet och ersätta det med ett tjänstekort och att nu gå tillbaka till en mer auktoritär terminologi är olyckligt.

Länsstyrelsen anser att förordnade fiskevakter (fisketillsynspersoner) ska ges mandat att genomföra kontroll av såväl fritidsfiske som yrkesmässigt fiske i havet och sötvattensområdena. Att en fisketillsynsperson enligt förslaget inte skulle vara kvalificerad att kontrollera EU:s fiskelagstiftning bygger på en felaktig analys då utredningen utgår ifrån att fisketillsynspersoner inte går att styra på grund av att de arbetar frivilligt. Att en fisketillsynsperson är förordnad innebär att hen genomgått en prövning hos länsstyrelsen där laglydnad, godkänd utbildning och att hen har en uppdragsgivare kontrollerats. Det är uppdragsförhållandet som styr vad tillsynspersonen ska utföra inom rollen för sitt uppdrag. Länsstyrelsen anser att de krav som ställs på fisketillsynspersonerna inom ramen för den prövning som sker av länsstyrelserna säkerställer att den kompetens som behövs för att kontrollera/tillsyna både fritidsfiske och yrkesfiske uppnås. Kraven på förordnade fisketillsynspersoner är enligt länsstyrelsens uppfattning höge än det förslag som finns i utredningen avseende tjänstepersoner som ska få bedriva tillsyn av yrkesfisket där inga formella krav på utbildning ställs, se länsstyrelsens förslag nedan.

Förslaget förutsätter vidare tydliga definitioner av vad som är yrkes- respektive fritidsfiske, vilka saknas idag.

I Jönköpings län bedrivs ett omfattande olicensierat fiske efter signalkräfta på enskilt vatten inom ramen för näringsverksamhet. Länsstyrelsen kan inte utläsa om sådant fiske är att betrakta som yrkesfiske.

Nuvarande förslag innebär, enligt länsstyrelsens uppfattning, att mandat saknas för tillsyn av yrkesfiske utanför kusterna och de stora sjöarna. I andra sötvattensområden bedrivs ett yrkesmässigt fiske som i huvudsak regleras av bestämmelser upprättade av fiskevårdsområdesföreningar som förvaltar fisket på enskilt vatten. Länsstyrelsen har inget mandat att tillsyna/kontrollera reglerna som fiskevårdsområdena/fiskerättsägare upprättar.

16.4.1

Förslag: Den moderniserade fiskelagen ska innehålla en paragraf om att tjänstepersoner vid de myndigheter som ansvarar för kontroll, vid sidan av de befogenheter som gäller vid kontroll enligt den ändrade kontrollförfordningen, ska ha rätt att när de utför kontrollen

1. få tillträde till fartyg, fordon, områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där organismer och utrustning för fisket förvaras eller hanteras, eller där fiskeri- och vattenbruksprodukter hanteras, för att där göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas,
2. på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen, och
3. få den hjälp som behövs för kontrollen av den som är föremål för åtgärden.

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att lagstadgade krav måste ställas på vilken kompetens/utbildning tjänstepersoner som utför kontroll måste ha. Att utgå ifrån att en person har rätt att utföra en kontroll enbart för att den har det i sin arbetsbeskrivning utgör en svag grund för att skapa en ändamålsenlig och rättssäker kontroll. Kravet bör minst omfatta att personer som ska utföra kontrollen genomgår den utbildning som finns för fisketillsynspersoner. Det bör även övervägas om man dessutom bör ställa krav på att personerna erhåller ett specifikt tidsbegränsat förordnande på samma sätt som gäller för fisketillsynspersoner.

16.4.3

Förslag: Den moderniserade fiskelagen ska innehålla bestämmelser om att det ska vara möjligt att beslagta redskap även i andra situationer än då en person påträffas medan han eller hon begår brott. Bestämmelserna ska också uppdateras mot bakgrund av den moderniserade fiskelagens bestämmelser om organismer som omfattas av lagens bestämmelser om fiske och begreppsanvändningen i övrigt. I övrigt ska bestämmelserna om beslag i fiskelagen utan större ändringar föras över till den moderniserade fiskelagen.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Förslaget skapar tydliga förutsättningar för en rättssäker och ändamålsenlig kontroll, samt underlättar lagföring vid överträdelser av bestämmelser för fiskets bedrivande.

21. Författningskommentarer

Förslag till Fiskelag

1 kap

9 § I denna lag används följande uttryck med nedan angiven betydelse, om inte annat anges:

-Fisk är definierat som ” Fisk, vattenlevande blötdjur och vattenlevande kräftdjur”.

Synpunkt: En tydlig definition av kräftdjur behövs då det går att tolka som att exempelvis daphnier och rovmärlor omfattas av fiskelagen. Om så är syftet ställer detta nya krav på vad gäller dispenser och tillstånd för olika typer av inventeringar.

-Handredskap: Spö, pilk och liknande rörligt redskap som är utrustat med lina och högst tio krokar.

Synpunkt: En avgränsning av antalet redskap som ingår i begreppet handredskap hade varit önskvärt. Detta har varit en fråga under många år där riktlinjer saknas.

3 kap. Bestämmelser om frifiskerätt och tillträde till vatten

24 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall meddela undantag från begränsningarna i föreskrifter meddelade med stöd av 21 § när det gäller fiske med burar efter skaldjur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet.

Synpunkt: Idag är det Havs- och vattenmyndigheten som, i enskilda fall, får meddela undantag från begränsningarna i föreskrifter meddelade med stöd av 21 § när det gäller fiske med burar efter skaldjur. Länsstyrelsen anser att möjligheten att meddela denna typ av undantag i stället bör hanteras av länsstyrelsen, på motsvarande sätt som länsstyrelsen idag fattar beslut om dispenser för yrkesfiskets redskapstilldelning.

7 kap. Fiskevård, naturvård och utsättning av fisk

1 § p.4 Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter för fiskevården som förbjuder eller begränsar...användningen av redskap, agn, båtar eller annat som kan sprida sjukdom.

Synpunkt: Då spridning av invasiva och oönskade arter har blivit ett allt större problem i våra vatten anser Länsstyrelsen att 1 § p.4 bör ha följande tillägg "...användningen av redskap, agn, båtar eller annat som kan sprida sjukdom eller oönskade arter". Genom att hålla formuleringen öppen, istället för att t ex använda "invasiva arter", ökar möjligheten att hantera även andra oönskade arter än de särskilt utpekade invasiva arterna.

2 § p.4 "skjutvapen eller sådana redskap som fisken kan spetsas med. Fiske med ålsax, vars tänder är högst sex millimeter, är dock tillåtet. Huggkrok får användas för att bärga fisk som har fångats med andra redskap."

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att skrivningen avseende "Fiske med ålsax, vars tänder är högst sex millimeter, är dock tillåtet." ska tas bort.

Länsstyrelsen anser också att det ska göras ett tillägg i punkt "4. skjutvapen eller sådana redskap som fisken kan spetsas" enligt: "4. Skjutvapen, gäddsax eller andra sådana redskap som fisken kan spetsas med."

Gäddsax är ett fiskeredskap som spetsar fisken men trots detta råder oklarheter om redskapet är tillåtet eller inte och det vore därför bra med ett förtydligande att så inte är fallet.

11 kap. Straffrättsliga och straffprocessuella bestämmelser

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att det är viktigt att det i förarbetena till en ny lag diskuteras vad som kan avses vara sådana ringa fall som inte ska dömas till ansvar för. Enligt Länsstyrelsens mening bör överträdelser mot en reglering som införts i syfte att skydda och bevara hotade fiskbestånd inte kunna bedömas som ringa fall.

15 kap. Överklagande och övriga bestämmelser

Överklagande

1 § Myndigheters beslut i enskilda fall enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt EU-

bestämmelser som lagen kompletterar får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att relevant sakkunskap främst finns hos central myndighet, varför Havs- och vattenmyndigheten bedöms vara bäst lämpad som första överklagandeinstans i beslut fattade av länsstyrelsen.

Om befintligt förslag kvarstår anser länsstyrelsen att det ska ställas krav på att förvaltningsrätten ska höra Havs- och vattenmyndigheten i samtliga överklagandeärenden.

Förslag till Fiskeförordning

21 §

En domstol ska snarast skicka en kopia av en dom och en åklagare ska snarast skicka en kopia av ett strafföreläggande som avser brott enligt fiskelagen (2026:000) till Havs- och vattenmyndigheten

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att kopia även ska skickas till berörd länsstyrelse.

26 §

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om förordnande och utbildning av fiskevakter.

Synpunkt: Länsstyrelsen anser att samråd ska ske med länsstyrelserna vid framtagande eller ändring av sådana föreskrifter.

Detta yttrande har beslutats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson, efter föredragning av enhetschef för fiskeenheten Anton Halldén. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Gustav Enander samt fiskerikonsulenter David Solstorm och Daniel Melin deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

Fiskevattenägarna

Sportfiskarna

Yrkesfisket (Vättern)

Övriga länsstyrelser runt Vättern

Vätternvårdsförbundet